Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

36 800 B Vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2026

36 800 C Vaststelling van de begrotingsstaat van het provinciefonds voor het jaar 2026

Nr. 29

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 juni 2026

Het lid Heutink (Groep Markuszower) heeft op dinsdag 26 mei jl. tijdens de Regeling van Werkzaamheden het verzoek gedaan (Kenmerk: 2026Z10931) om een inhoudelijke reactie op de berichtgeving over tekorten bij gemeenten en provincies om infrastructuur overeind te houden.

Met deze brief informeer ik u ook over het rapport «Vernieuwing, beheer en onderhoud Infrastructuur decentrale overheden»[1]. De brief gaat in op de belangrijkste bevindingen en de meerwaarde en bekostiging van infrastructuur bij gemeenten en provincies. Vervolgens gaat de brief in op de rol en verantwoordelijkheid van het Rijk en eindigt met een doorkijk op vervolgstappen.

Rapport Vernieuwing, beheer en onderhoud Infrastructuur decentrale overheden

Dit rapport[2] is een verdiepende analyse op het Tweede Landelijk prognose rapport: Vernieuwingsopgave infrastructuur rapport uit 2023 van TNO[3]. Het rapport is tot stand gekomen in opdracht van IPO, VNG en IenW, in samenwerking met de Ministeries van BZK en FIN. Het onderzoek maakt

[1] Beheer en onderhoud betreffen de instandhouding van de bestaande civiele infrastructuur tot aan einde levensduur. Vernieuwing betreft het vernieuwen van de betreffende infrastructuur bij einde levensduur. Infrastructuur omvat de volgende objecttypen: bruggen en viaducten, tunnels en onderdoorgangen, steigers, gemalen, stuwen, kades, duikers en wegen. Riolering is buiten beschouwing gelaten.

[2] Het rapport is beschikbaar via: https://www.ipo.nl/wp-content/uploads/sites/5/2026/05/Beheer-en-onderhoud-infra-decentrale-overheden.pdf

[3] In 2023 heeft TNO het Tweede Landelijk prognose rapport 2023: Vernieuwingsopgave infrastructuur gepubliceerd. Zie https://www.tno.nl/nl/newsroom/2023/11/vernieuwing-infrastructuur-essentieel/

kst-36800-B-29
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

onderdeel uit van de bredere afspraak, gemaakt bij Voorjaarsnota 2024[4] tussen Rijk en medeoverheden dat onderzoek nodig is naar de vraag of de bbp-systematiek evenredig meebeweegt met de ontwikkeling van de kosten van de provinciale en gemeentelijke taken op het gebied van infrastructuur, openbaar vervoer en natuur. Afgesproken is om te kijken naar uitvoeringscapaciteit, trends, ontwikkelingen en prognoses, juridische en financiële obstakels. Dit wordt bezien in het licht van de gehele overheidsfinanciën. Op deze dossiers is afgesproken dat in samenspraak met de betrokken beleidsverantwoordelijke departementen tot een verdere concretisering van de handelingsperspectieven en oplossingsrichtingen wordt gekomen. Daarbij is het streven om door de verdere uitwerking, indien mogelijk, zo snel mogelijk tot een meer compleet beeld te komen over de aard en omvang van de opgave en mogelijke maatregelen.

Belangrijkste bevindingen van het rapport Vernieuwing, beheer en onderhoud Infrastructuur decentrale overheden

- Door het uitvoeren van deze verdiepende analyses ontstaat een scherper beeld over de omvang van de opgave bij decentrale overheden.
- De verwachte kosten van vernieuwing, beheer en onderhoud van civiele infrastructuur, in eigendom/beheer bij medeoverheden, liggen hoger dan wat provincies en gemeenten momenteel besteden.
- De opgave gaat in de komende tientallen jaren geleidelijk oplopen. In 2100 verwachten de onderzoekers dat de jaarlasten oplopen voor gemeenten tot ca. € 1,7 miljard (nu: € 600 miljoen) en voor provincies tot ca. € 450 miljoen (nu: € 200 miljoen).
- De opgave is niet alleen financieel, ook de uitvoerbaarheid staat onder druk door schaarse capaciteit bij de beheerders en in de markt. Ook vanwege investeringen in andere sectoren zoals netcongestie, woningbouw, defensie en Rijksinfrastructuur[5]. Niet alles kan tegelijk worden uitgevoerd. Dit betekent dat ook medeoverheden keuzes moeten maken.
- In het rapport wordt de aanbeveling gedaan om werk te maken van een gefaseerde oplossing. De onderzoekers bevelen aan nu al rekening te houden met een groei van middelen die nodig zijn in de komende tien tot twintig jaar.

Meerwaarde en bekostiging infrastructuur in eigendom en beheer bij gemeente en provincies

Bruggen en viaducten, tunnels en onderdoorgangen, steigers, gemalen, stuwen, kades, duikers en wegen in beheer en eigendom bij gemeenten en provincies zijn belangrijk voor de leefbaarheid, economie en bereikbaarheid van Nederland. Het rapport bevestigt dat gemeenten en provincies, net als het Rijk, te maken hebben met een toenemende opgave om de bestaande infrastructuur te vernieuwen, te beheren en onderhouden. Gemeenten en provincies zijn zelf verantwoordelijk voor de bekostiging van infrastructuur in hun eigendom en beheer, onder meer vanuit de middelen die ze ontvangen via het gemeente- en provinciefonds.

Rol en verantwoordelijkheid Rijk

Het Rijk heeft twee onderscheidende rollen. De Minister van IenW is systeemverantwoordelijk voor mobiliteit en infrastructuur in Nederland.

[4] Kamerstuk 36 550, nr. 1
[5] Kamerstuk 29 435, nr. 270

Als systeemverantwoordelijke zorgt IenW voor instrumentarium en gremia om de bereikbaarheidsopgaven te signaleren, en deelt de verantwoordelijkheid voor het borgen en verbeteren van die bereikbaarheid met mededepartementen en medeoverheden waaronder gemeenten en provincies. Daarbij draagt IenW een eigenstandige verantwoordelijkheid voor het functioneren van de nationale hoofdinfrastructuurnetwerken.

De Minister van BZK en Staatssecretaris van Financiën zijn gezamenlijk de fondsbeheerders van het Gemeente- en Provinciefonds.

Doorkijk naar vervolgstappen

Het rapport zal langs twee sporen besproken worden met de medeoverheden te weten:

1) tijdens het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv), onder leiding van de Minister van BZK. Hierbij ligt het accent op de rol van de fondsbeheerders in het kader van het bewaken van de balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht.
2) tijdens het Bestuurlijk overleg Mobiliteit (BOM), onder regie van de Minister van IenW. Hierbij zal het accent liggen op hoe partijen, elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, kunnen bijdragen aan het vergroten van het lerend vermogen over de vernieuwingsopgave, (datagedreven) assetmanagement, het uitwisselen van expertise alsook op welke manieren samen met de markt aan deze opgave invulling kan worden gegeven (bv. met een portefeuille aanpak).

Over de uitkomsten zal de Kamer nader geïnformeerd worden.

Tot slot

Het beheer en onderhoud en de vernieuwing van zowel Rijksinfrastructuur als infrastructuur bij medeoverheden is een omvangrijke opgave. De komende decennia neemt de budgetbehoefte om dit op orde te houden toe. Tegelijkertijd staat de uitvoerbaarheid onder druk. Het op peil houden van de bestaande infrastructuur is essentieel voor alle maatschappelijke activiteiten, van ondernemen, boeren tot recreëren. Er is begrip voor de toenemende opgave en uitdagingen die gemeenten en provincies signaleren. Net als het Rijk, zullen ook medeoverheden scherpe keuzes moeten maken. Rijk en regio gaan samen, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en rol, verkennen op welke manier we invulling kunnen geven aan deze opgave.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
V.P.G. Karremans